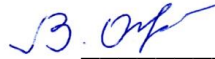

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра політології та філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри політології та філософії

 Ольга ВІННІЧУК
26 серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНФОРМАЦІЙНІ ТА КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПОЛІТИЦІ»**

для підготовки фахівців **першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**
за освітньо-професійною програмою «**Політологія**»
спеціальності **052 Політологія**
галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

2024-2025 н.р.

Розробник комплексу: Ольга Віннічук, кандидат політичних наук, доцент,
завідувач кафедри політології та філософії

Затверджено на засіданні кафедри політології та філософії

Протокол №8 від 26 серпня 2024 року

Гарант освітньої програми

Ольга ВІННІЧУК

**Зміст робочої програми навчальної дисципліни
«Інформаційні та комунікаційні технології в політиці»**

1. Метою викладання навчальної дисципліни «Інформаційно-комунікативні технології в політиці» є оволодіння знаннями та уміннями застосовувати інформаційно-комунікативні технології, необхідні для роботи в органах державної влади та місцевого самоврядування, для реалізації політичних проєктів, для аналізу медіа контенту в умовах реалізації соціально-політичних процесів в Україні.

В процесі вивчення навчальної дисципліни «Інформаційно-комунікативні технології в політиці» здобувачі формують аналітичні, комунікаційні навички, що є важливою складовою у професійній діяльності.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Рік навчання/ рік викладання	2024-2025	2024-2025
Семестр вивчення	третій	третій
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити	4 кредити
Загальний обсяг годин	120 год.	120 год.
Кількість годин навчальних занять	48 год.	16 год.
Лекційні заняття	24 год.	8 год.
Практичні заняття	24 год.	8 год.
Семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна та індивідуальна робота	72 год.	104 год.
Форма підсумкового контролю	залік	залік

3. Статус дисципліни. Навчальна дисципліна належить до обов'язкових освітніх компонентів професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни:

Методика вивчення дисципліни передбачає врахування взаємозв'язків основних тем курсу з поняттями, термінами і категоріями політологічних дисциплін у процесі вивчення яких студенти могли б отримати розуміння сучасних інформаційних та комунікаційних технологій та застосовувати їх можливості на практиці.

Освітня компонента пов'язана із такими навчальними дисциплінами як: «Вступ до спеціальності», «Публічна політика», «Соціологія» тощо.

5. Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Загальних компетентностей (ЗК):

ЗК 01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК):

СК 01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький

апарат сучасної політичної науки.

6.Очікувані результати навчання з дисципліни відповідно до ОП:

Програмні результати навчання:

ПРН 05. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ПРН 15. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

Студент повинен

Знати:

- роль інформації в політичному житті;
- Google-сервіси, хмарні технології та можливості їх використання у практичній діяльності;
- роль соціальних мереж X, Google+, Facebook, Youtube, Instagram, особливості SMM;
- інформаційні технології створення іміджу;
- соціальні медіа як ІКТ в політичних та управлінських процесах;
- ІКТ аналізу медіаконтенту тощо.

Вміти:

- застосовувати сучасні технології отримання і обробки даних, включаючи хмарні технології;
- оцінювати якість та релевантність інформації;
- застосовувати набуті навички в практичній діяльності щодо інформаційної політики;
 - здійснювати аналіз рівня готовності органів державної влади та місцевого самоврядування до впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
 - вирізняти технології маніпулювання громадською думкою;
 - використовувати соціальні медіа як ІКТ в політичних процесах;
 - застосовувати ІКТ аналізу медіаконтенту;
 - дотримуватися медіагігієни;
 - перевіряти інформацію різного змісту на достовірність, застосовувати методологію фактчекінгу.

7. Методи навчання. Словесні, наочні методи; дедуктивний, індуктивний, аналітичний, метод порівняння, узагальнення, конкретизація; пояснювально-ілюстративний метод, демонстрація, метод проблемного викладу матеріалу (ігрові методи, дискусійна панель тощо), цифрові методи навчання.

8. Засобами діагностики результатів навчання є опитування, виконання завдань для семінарських занять, самостійна робота, модульна контрольна робота, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle та ін.

9. Програма навчальної дисципліни

Денна форма здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	разом	У тому числі		
		Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Сутність інформаційно-комунікативних технологій.	6	2		4
Тема 2. Роль і значення інформаційно-комунікаційних технологій в сучасному суспільстві	8		4	4
Тема 3. Комунікативні технології в політиці	6	2		4

Тема 4. Інформаційні технології в політиці	8	2		4
Тема 5. Цифрова безпека	10	4		6
Тема 6. Інформаційна безпека	10		4	6
Тема 7. Інформаційно-комунікаційні технології забезпечення та підтримки е-урядування.	8	2	2	6
Тема. 8 Візуалізація соціальних і політичних даних з використанням інфографіки	8		2	6
Тема 9. Візуалізація політики: створення коміксів	10		4	6
Тема 10. Створення електронного портфоліо	8		2	4
Тема 11. Робота з віртуальною дошкою	8		2	4
Тема 12. Технології маніпулювання громадською думкою із застосуванням ШІ	10	4		6
Тема 13. Штучний інтелект та демократія. Використання штучного інтелекту	12	4	2	6
Тема 14. Соціальні медіа як ІКТ в політичних та управлінських процесах	12	4	2	6
Разом	120	24	24	72

Заочна форма здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	разом	У тому числі		
		Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Сутність інформаційно-комунікативних технологій.	6	2		4
Тема 2. Роль і значення інформаційно-комунікаційних технологій в сучасному суспільстві	6		2	4
Тема 3. Комунікативні технології в політиці	8			8
Тема 4. Інформаційні технології в політиці	8			8
Тема 5. Цифрова безпека	10	2		8
Тема 6. Інформаційна безпека	10		2	8
Тема 7. Інформаційно-комунікаційні технології забезпечення та підтримки е-урядування.	10		2	8
Тема. 8 Візуалізація соціальних і політичних даних з використанням інфографіки	8			8
Тема 9. Візуалізація політики: створення коміксів	8			8
Тема 10. Створення електронного портфоліо	8			8
Тема 11. Робота з віртуальною дошкою	8			8
Тема 12. Технології маніпулювання громадською думкою із застосуванням ШІ	8			8

Тема 13. Штучний інтелект та демократія. Використання штучного інтелекту	10	2		8
Тема 14. Соціальні медіа як ІКТ в політичних та управлінських процесах	12	2	2	8
Разом	120	8	8	104

10.Форми поточного та підсумкового контролю.

Основні методи контролю, відповідно до критеріїв оцінювання знань здобувачів освіти та ефективності засвоєння ними курсу, ґрунтується на таких формах участі студентів у освітньому процесі, які підлягають поточному контролю (виступ з основного питання на семінарському занятті, аналітична робота, презентації, есе), модульна контрольна, самостійна робота.

Форма підсумкового контролю: залік

11.Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль	Модульна контрольна робота	Самостійна робота	Підсумкова оцінка
40 балів	40 бали	20 балів	100 балів

Критерії оцінювання семінарського заняття.

Оцінювання під час практичних занять відбувається за 12 бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його, провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні

		труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо- професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають лекційні та семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

«Положення про організацію освітнього процесу в КІНУ імені Івана Огієнка»

URL: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після вивчення освітнього компоненту здобувачі пишуть модульну контрольну роботу.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі або тестовій. До її написання допускаються усі студенти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати.

Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Для зарахування модульної контрольної роботи мінімальна кількість набраних балів повинна становити не менше 24 балів, у іншому випадку МКР потрібно виконати повторно.

Модульна контрольна робота проводиться у формі письмової відповіді на запропоновані запитання. Максимальна кількість балів за МКР – 40. Для зарахування модульної контрольної роботи мінімальна кількість набраних балів повинна становити не менше 24, у іншому випадку МКР потрібно виконати повторно.

Оцінювання модульної контрольної роботи

Шкала ECTS	Бали	Критерії оцінювання
«відмінно»	40-36	Здобувач вищої освіти у відповідях на варіант МКР

	бали	демонструє глибокі знання з освітнього компоненту, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповідей на поставлені завдання.
«добре»	35-30 балів	Результати відповідей здобувача вищої освіти на варіант МКР відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх.
«задовільно»	29-24 балів	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР дозволяють виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на питання МКР, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження.
«незадовільно»	23 і менше	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтовувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Робота оцінюється в 20-18 балів, якщо: автором чітко поставлена проблема і представлена власна точка зору стосовно її вирішення; проблема розкрита на високому теоретичному рівні, простежені системні зв'язки предмету дослідження, подані обґрунтування заявлених характеристик з коректним використанням фахових термінів, що мають відношення до завдання; надана аргументація власної думки з опорою на соціально-політичний аспект в контексті проблематики; робота розгорнуто розкриває заявлену тему.

Робота оцінюється в 17-15 балів, якщо: представлена власна точка зору(позиція, ставлення) стосовно вирішення проблеми; тема розкрита з конкретним використанням спеціальних понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки та обґрунтування явно не простежуються); надана аргументація власної думки з опорою на факти розвитку соціально-політичних уявлень з проблематики; заявлена тема розкрита не в повній мірі, зокрема не проаналізовані деякі суттєві характеристики предмету аналізу.

Робота оцінюється в 14-12 балів, якщо: представлена власна точка зору(позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів; дана аргументація своєї думки з опорою на факти розвитку соціально-політичних уявлень з проблематики без теоретичного обґрунтування; заявлена тема розкрита не до кінця, а саме: розкриті лише деякі суттєві характеристики предмету дослідження.

Робота оцінюється в 11-1 бали, якщо: представлена власна точка зору(позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита на буденному(а не теоретичному) рівні; аргументація власної думки слабо пов'язана з розкриттям проблеми; опущений аналіз суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише несуттєві характеристики предмету дослідження.

Робота оцінюється в 0 балів, якщо: робота є плагіатом, тобто коли автор скористається

нечесним шляхом представлення чужих думок власними.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

URL: <https://integrity.kpnu.edu.ua/>

Неформальна освіта. Визнання КПНУ ім. І. Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом формальної або інформальної освіти регламентовано «Порядок визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)».

URL: <https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної/інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю);

- підготовка конкурсної наукової роботи;

- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;

- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді;

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою
90-100 і більше	A (відмінно)	10	відмінно
82-89	B (дуже добре)	25	добре
75-81	C (добре)	30	
67-74	D (задовільно)	25	задовільно
60-66	E (достатньо)	10	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)		

12. Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту «Інформаційні та комунікаційні технології в політиці»:

- кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;

- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим

результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, яких складає 60 % від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;

- здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю отримав незадовільну оцінку, дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;

- ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускають не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий – комісії, яку створюють за розпорядженням декана факультету.

- за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачу вищої освіти не присвоюють.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна: Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання технічних засобів для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор). Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення відеоконференцій.

14. Рекомендована література

Основна:

1. Віннічук О. В., Маркітантов В. Ю., Чабанов В. Г. Вплив е-технологій на формування взаємовідносин влади та громадян в сучасній Україні *Політикус*. Науковий журнал. 2021. Вип. 4. С.20-26. URL: http://politicus.od.ua/4_2021/4_2021.pdf

2. Віннічук О., Сорокін В. Технології е-урядування та особливості їх впровадження у політико-управлінський процес в Україні. *Політикус*. 2023. № 2. С.22-27 URL: http://politicus.od.ua/2_2023/3.pdf

3. Зражевська Н. І. Комунікаційні технології: лекції. Черкаси: Брама-Україна, 2010. 224 с.

4. Кочубей Л. Інформаційно-комунікативні технології взаємодії влади та опозиції в сучасній Україні. Суспільно-політичні процеси. 2016. Вип. 4. С. 181-199. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pubpolpr_2016_4_11.

5. Куйбіда В. С., Карпенко О. В., Дуда А. В. Інформаційно-комунікативна діяльність органів публічної влади: монографія. Київ : ЦП “Компрінт”, 2018. 364 с.

6. Соловійов С. Г., Даниленко В. Г. Проблеми розвитку електронної демократії в умовах модернізації державного управління України : наук. розробка. К. : НАДУ, 2012. 68 с.

Додаткова література

7. Ахрипська О., Пестряков І., Хмара О. Електронна демократія в Україні. Що це? URL: <http://ti-ukraine.org/news/4661.html>

8. Блажівська Н., Береза Т. Електронний уряд та інформатизація органів державної влади. URL: <http://www.pravo.org.ua/word/50.doc>

9. Войнова Е. О. Електронна демократія як форма політичної комунікації. URL: fpps.onua.edu.ua/index.php/2012-03.../35-2012-04-03-14-46-53.

10. Грицяк Н. В., Соловійов С. Г. Електронна демократія : навч. посіб. Київ : НАДУ, 2015. 66 с. URL: <http://school26.edukit.mk.ua/Files/downloads/455b986a-6273-409a-bb70-b391d5c660a3.pdf>

11. Ігнатєва Т. В., Віннічук О. В., Маркітантов В. Ю. Діджиталізація як фактор трансформації міжнародного іміджу України. *Регіональні студії* 2021. №25. С. 49-53. URL: <https://dSPACE.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/39561/1/12.pdf>

12. Карпенко О.В. Цифрове врядування: імперативи реалізації в Україні. Актуальні проблеми державного управління: Збірник наукових праць ОРІДУ. 2017. Вип. 3(71). С. 57-61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2017_3_11
13. Кільчицкий Є. Система електронного цифрового підпису URL: <http://softline.kiev.ua/document/54181;/05%20-%20Кільчицкий%20>
14. Куляс Ігор. Соцмережі – друзі й вороги інформаційника/ URL:<https://detector.media/community/article/143252/2018-12-11-sotsmerezhi-druzi-i-vorogi-informatsiinika/>
15. Сучасні методики контент-аналізу за заг. ред. Костенко Наталії, Батаєвої Катерини, Іванова Валерія. К.: Вд «Кондор», 2018. 416 с. URL: http://www.nua.kharkov.ua/images/stories/Novosti/2909/Sovr_met_kont.pdf

Інформаційні ресурси Органи державної влади, та державні НДІ:

Верховна рада України. URL: <http://rada.gov.ua/>

ЗУ Про державну службу URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

ЗУ Про місцеве самоврядування в Україні URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

Закон України "Про службу в органах місцевого самоврядування". Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 33, ст. 175.

Ресурси для неформальної освіти:

Інформаційна безпека. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Internews+INFOS101+UA_2021_T3

Смарт-громада: управління на основі даних. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:CID+SC101+2020_T1

Інформаційні війни. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:KNU+102+2015_T2

Інформаційна гігієна. Як розпізнати брехню в соцмережах, в інтернеті та на телебаченню URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+IH101+2021_T3

Медіаграмотність: практичні навички. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:CZ+MEDIA102+2018_T3